

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรม
จริยธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาภูเก็ต

Roles of School Administrators in Promoting Moral and Ethical Learning
Management According to the Opinions of Teachers under Phuket Primary
Educational Service Area Office

ไอรินส์ จันทพรพมมา¹, รศ.ดร.สุพจน์ แสงเงิน²

Irene Chanphomma¹, Assoc Prof. Dr. Supot Saeng-ngoen²

คณะศิลปศาสตร์และศึกษาศาสตร์ สถาบันรัชต์ภาคย์

Abstract

The objectives of this research were: 1. to study the roles of school administrators in promoting moral and ethical learning management based on the opinions of educational personnel in schools under the Phuket Primary Educational Service Area Office; and 2. to compare the roles of school administrators in promoting moral and ethical learning management according to teachers' opinions, classified by the status of educational personnel, including job position and work experience. The sample group consisted of 120 teachers from primary schools under the Phuket Primary Educational Service Area Office. The sample size was determined using the Krejcie and Morgan table, followed by stratified random sampling and simple random sampling. The instrument used for data collection was a questionnaire. The statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance (one-way ANOVA). When statistically significant differences were found, pairwise comparisons were conducted using Scheffé's procedure.

The research findings were as follows:

1. Teachers' opinions toward the roles of school administrators in promoting moral and ethical learning management under the Phuket Primary Educational Service Area Office were, overall, at a high level. When ranked from highest to lowest, the aspects were role modeling, moral instruction, environmental management, policy formulation, and recreational activity organization.

2. The comparison of the levels of school administrators' roles in promoting moral and ethical values, classified by gender, age, educational level, and work experience, revealed significant differences across all aspects, which were consistent with the research hypotheses.

Keywords: The role of school administrators in promoting moral and ethical learning, Phuket Primary Educational Service Area Office

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรม จริยธรรม ตามความคิดเห็นของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ท 2) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ท จำแนกตามสถานภาพของบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย ตำแหน่งงานและประสบการณ์การทำงาน ในการวิจัยในครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง ครูผู้สอน 120 คน ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ท ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเกร์จซีและมอร์แกน (Krejcie&Morgan) แล้วดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้น(Stratified Random Sampling) จากนั้นใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการของ Scheffe (Scheffe 's procedure)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของครูต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ท ในภาพรวม ผลการวิจัยพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ ด้านการประพฤติที่เป็นแบบอย่าง ด้านการอบรมสั่งสอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการกำหนดนโยบายและด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ 2) เปรียบเทียบระดับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานในภาพรวมทุกด้านแตกต่างกันซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้างต้น

คำสำคัญ: บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรม จริยธรรม, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ท

บทนำ

ความท้าทายของโลกในศตวรรษที่ 21 เป็นการใช้ชีวิตท่ามกลางโลกแห่งเทคโนโลยี โลกของเศรษฐกิจและการค้าโลกาภิวัตน์กับเครือข่ายความสมดุลของสิ่งแวดล้อมและพลังงาน ปัญหาที่มีความซับซ้อนซึ่งไม่เคยพบเจอมาก่อน ส่งผลกระทบเป็นอย่างมากและเชื่อมโยงไปทั่วโลก เช่น สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการปกครอง อย่างฉับพลันจนอาจกล่าวได้ว่าสถานการณ์นี้เป็นบททดสอบคุณธรรมความดีของคนและสังคมเพื่อสร้างความสมดุลให้กับโลกใบนี้ให้หน้าอยู่อยู่กับทุกคนอย่างเท่าเทียม (กระทรวงศึกษาธิการ 2563: 12) ในขณะที่โลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและส่งผลให้วิธีการทำงานของผู้นำต้องเปลี่ยนไป ทำให้สถานศึกษาต้องมองไปข้างหน้า เพราะการจัดการศึกษาที่มีมาแต่เดิมอาจจะตอบโจทย์โลกแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันไม่ได้อีกต่อไป ประกอบกับความรู้ความสามารถของอาชีพบางสาขานั้น ไม่เป็นที่ต้องการอีกต่อไป ความท้าทายเหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาทุกแห่งต้องตื่นตัวในเชิงรุก ดังที่พรวิทย์ พัชรินทร์ตนะกุล (2562: 5) กล่าวว่า การพัฒนาการศึกษาจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาประเทศมาโดยตลอด โดยมุ่งเน้นการจัดการศึกษาตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ที่ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ

การเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 โดยมีวัตถุประสงค์การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม รู้รัก สามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2560: 2)

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลที่สำคัญในการนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จดังที่ตั้งความมุ่งหมายไว้ โดยผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน พัฒนางาน และเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นในองค์กรทางการศึกษา ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ที่มีจุดเน้นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา

คุณธรรมจริยธรรมเริ่มเลื้อยถอยและนำไปสู่ปัญหาสังคม ผู้นำการบริหารจึงมีบทบาทสำคัญที่สุด ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา เช่นเดียวกับสถาบันครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อการหล่อหลอมคุณธรรมจริยธรรมร่วมกัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ: 2560) การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมจะต้องจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ถือว่าเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการเป็นผู้นำในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เป็นบุคคลที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถคิดเป็น ทำเป็นแก้ปัญหาได้ และพัฒนาครูผู้สอนในการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถ ความสนใจ ความต้องการ และเจตคติของผู้เรียน โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นกระบวนการเรียนรู้ให้สามารถเรียนรู้เป็นเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและนำไปใช้ในการสร้างและเตรียมทรัพยากรมนุษย์ ให้ประเทศมีคุณภาพที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศแบบยั่งยืน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจะต้องกำหนดกลยุทธ์โดยเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น และผู้บริหารจะต้องเร่งรัดพัฒนา ครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ให้เป็นผู้ที่มีศักยภาพที่เหมาะสมที่จะให้การศึกษอบรมพัฒนาเยาวชนของชาติในฐานะที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญต่อประเทศชาติ (ทิพวรรณ ล้วนปลื้มสุกุล: 2562)

คุณธรรมและจริยธรรมมีความสำคัญมากผู้บริหารทุกคนทุกระดับต้องมีโดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อช่วยให้การบริหารงานในสถานศึกษาราบรื่นบรรลุจุดมุ่งหมาย ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาขาดคุณธรรมและจริยธรรมจะไม่ใช่ที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชาขาดความศรัทธาในตัวผู้บริหารการบริหารงานจะต้องยึดกฎระเบียบของทางราชการสิ่งต่าง ๆ ดังนั้นการบริหารงานผู้บริหารควรมีคุณธรรมในการครองตนครองคนและครองงานพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมทั้งสามด้านของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อการบริหารงานในสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่งโรงเรียนที่ประสบผล

สำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นนอกจากจะเกิดกับตัวครูนักเรียนวิธีการสอนแล้วผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้ได้ประโยชน์สูงสุดต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติต่าง ๆ

เช่น มีความรู้ความเข้าใจมีทักษะมีคุณธรรมจริยธรรมทั้งดงาม จะต้องยึดมั่นในระเบียบคຸຣຸສາວ່າด้วยจริยธรรมของครูปฏิบัติตามข้อบังคับคຸຣຸສາວ່າด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง (ขวัญเรือน สุวรรณจันทร์: 2561)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรม จริยธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ สถานภาพครูทางการศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษาประสบการณ์การทำงาน

ตัวแปรตาม คือ บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน 5 ด้าน 1. ด้านการกำหนดนโยบาย 2. ด้านการประพฤติเป็นแบบอย่าง 3. ด้านการอบรมสั่งสอน 4. ด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ 5. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ขอบเขตเนื้อหาที่จะศึกษาและขอบเขตตัวแปรที่จะศึกษาไว้ ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จำนวน 1,000 คน จากจำนวน 49 โรงเรียน

ขอบเขตด้านพื้นที่

ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต 1 **ขอบเขตด้านเวลา**

ปีการศึกษา 2568

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา

พรทิพย์ จันทร์ฝาก (2551: 9) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา เป็นกระบวนการในการดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยใช้ทรัพยากรการบริหาร คือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และกระบวนการจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุดและบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2551: 4) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กิจกรรม

ต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน นับตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถ พฤติกรรมและคุณธรรมเพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคมโดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคลและอาศัยทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคม

ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550: 5) กล่าวว่า การบริหาร (Administration) และการจัดการ (Management) เป็นกลไกในการขับเคลื่อนให้เกิดการดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย แต่จะบริหารจัดการอย่างไรจึงจะเกิดประสิทธิภาพนั้นผู้บริหารเป็นตัวจักรสำคัญที่สุด

สุทัศน์ จอกสถิต (2550: 10) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นการดำเนินงานต่าง ๆ ภายใต้ขอบเขตทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และบริหารงานทั่วไป เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี มีความรู้ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา

ถวิล อรัญเวศ (2560: 5) ให้นิยามว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถและมีทักษะในทางการบริหารจัดการองค์กร หน่วยงาน หรือสถานศึกษามีทักษะในการกำหนดนโยบายเป้าหมายและวิธีการทำงานที่ชัดเจน สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โดยการใช้ศาสตร์ และศิลป์ ควบคู่กับยุทธศาสตร์ หรือหลักการต่าง ๆ ในการบริหารงานอย่างสูงสุด

พระมหาสมบุรณ์ สุรมโฆ (2560: 1) ได้ให้ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษาว่า บุคคลที่รับผิดชอบกระบวนการดำเนินงานการศึกษาเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์การเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีหน้าที่บริหารที่สำคัญ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การนำและการควบคุมในองค์การธุรกิจเรียกผู้บริหารว่า ผู้จัดการ แต่ในหน่วยงานองค์การของรัฐเรียกว่าผู้บริหาร

สุกฤตยา ปงกันทา (2561: 22) สรุปไว้ว่าผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ได้รับ มอบหมาย หรือได้รับการแต่งตั้งและเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีความเป็นผู้นำและมีอำนาจในการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ของสถานศึกษา และปฏิบัติหน้าที่กำกับ ควบคุมดูแลให้บริการและ อำนวยความสะดวกแก่ผู้ร่วมงานเพื่อให้การดำเนินงานตามภารกิจของสถานศึกษาบรรลุตามแผนและนโยบายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กอร์ตัน (Gorton, 1983: 210) ให้ความหมายของ ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ตำแหน่งซึ่งเป็นผู้บริหารในหน่วยงานทางการศึกษาโดยมีลักษณะงานเกี่ยวกับการวางแผน การดำเนินงานการประสานงาน การควบคุม ดูแล และการนิเทศงาน ตลอดจนงานติดตามและประเมินผลงานด้านวิชาการ บริหารงานทั่วไป ความสัมพันธ์กับชุมชนและปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

แคลเวลล์ (Calwell, 2000: 130) ได้กล่าวถึงความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ว่าหมายถึง ผู้ที่มีภาวะผู้นำทางการศึกษาที่สามารถขับเคลื่อนให้งานด้านการศึกษามุ่งสู่จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาเพื่อ สร้างและจุดประกายให้การดำเนินการเป็นไปได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพสูงสุด

สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษา ซึ่งคอยสนับสนุนหรือรับผิดชอบการทำงานของคนอื่น ๆ ช่วยเหลือบุคคลอื่นให้ทำงานสำเร็จในเวลาที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องอาศัยความรู้ความสามารถและคุณลักษณะเฉพาะในการบริหารงานเพื่อนำพาสถานศึกษาให้บรรลุความสำเร็จตามภารกิจและบทบาทหน้าที่ขององค์กร

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

ศิรินทร์ทิพย์ ศิริภักดิ์ (2561: 10) สรุปได้ว่าคุณธรรม หมายถึง หลักของ ความดีความงามความถูกต้อง ซึ่ง จะแสดงออกมาโดยการกระทำทางกาย วาจาและจิตใจของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นหลักประจำใจในการประพฤติปฏิบัติ จนเกิดเป็นนิสัยเป็นสิ่งที่มิประยชน์ต่อตนเองผู้อื่นและสังคม

พระมหาชาวนนท์ ชัยมงคล (2561:11) กล่าวโดยสรุป คุณธรรม หมายถึง สภาพหรือคุณลักษณะของคุณงามความดีซึ่งอยู่ในจิตสำนึกของบุคคล เป็นแรงกระตุ้นผลักดันให้เกิดความรู้สึกผิดชอบในการประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบที่พึงงามของสังคมอันหนึ่ง คือ สามารถเห็นได้จากพฤติกรรมที่แสดงออกทางกาย วาจา และจิตใจ เมื่อบุคคลใดประพฤติปฏิบัติตนโดยยึดหลักคุณธรรมแล้ว ย่อมเกิดคุณค่าแก่บุคคลนั้น ตลอดจนจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและบุคคลทั่วไป

ดังนั้นสรุปได้ว่า คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดี เป็นลักษณะของความรู้สึกนึกคิดทางจิตใจที่เป็นตัวกระตุ้นให้มีการประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบที่พึงงามโดยเกิดจากประสบการณ์ตรงการอบรมสั่งสอน การไตร่ตรองด้วยเหตุผล จนสำนึกได้ว่าสิ่งใดสิ่งใดควร สิ่งใดเหมาะสม และพร้อมที่จะประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อสังคม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ท เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ผู้ศึกษาจึงกำหนดขั้นตอนและระเบียบวิธีการศึกษา ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ท จำนวน 1,000 คน จากจำนวน 49 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรในสถานศึกษา ประกอบด้วย ครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ท ปีการศึกษา 2567 จำนวน 278 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเกร็จซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 608-610) เพื่อกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับฉลากแบบไม่คืนกลับ (Without Replacement)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบสำรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ท จำนวน 5 ด้าน 1. ด้านการกำหนดนโยบาย 2. ด้านการประพฤติเป็นแบบอย่าง 3. ด้านการอบรมสั่งสอน 4. ด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ 5. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาค้นคว้าดำเนินการดังนี้

1. ขอนหนังสือจากหน่วยงานบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันรัชต์ภาคย์ ถึงผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต
2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามด้วยตนเองสำหรับการเก็บแบบสอบถามคืนนั้นผู้วิจัยให้ธุรการรวบรวมและผู้วิจัยจะเก็บแบบสอบถามภายใน 14 วันหลังจากส่งแบบสอบถาม
3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนของการศึกษาค้นคว้า ซึ่งพบว่า แบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 120 ชุด ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งหมดและเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูผู้สอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน
5. นำแบบสอบถามไป หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีของครอนบาค (อ้างถึงใน กันต์ฤทัย คลังพหล. 2561: 85) ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ .93

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	129	46.40
หญิง	149	53.60
รวม	278	100.00
อายุ		
ต่ำกว่า 45ปี	172	61.87
45 ปีขึ้นไป	106	38.13
รวม	278	100.00
วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	148	53.24
สูงกว่าปริญญาตรี	130	46.76
รวม	278	100.00
ประสบการณ์ในการทำงาน		
ต่ำกว่า 10 ปี	169	60.79
10 ปี ขึ้นไป	109	39.21
รวม	278	100.00

จาก

ตารางที่ 1 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ผู้ตอบ

แบบสอบถามตอบทบทวนผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม ทั้งหมด 278 คน เป็นครูเพศชาย 129 คน คิดเป็นร้อยละ 46.40 และครูเพศหญิง 149 คน คิดเป็นร้อยละ 53.60 อายุ ผู้ตอบแบบสอบถามตอบทบทวนผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม มีอายุต่ำกว่า 45 ปี ขึ้นไป จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 61.87 และอายุ 45 ปีขึ้นไป จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 38.13 วุฒิการศึกษา วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 53.24 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 46.78 ประสบการณ์ในการทำงาน มีประสบการณ์การทำงาน ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 60.79 ประสบการณ์การทำงาน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 39.21

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็นของครูตอบทบทวนผู้บริหาร		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านการกำหนดนโยบาย	4.55	0.49	มากที่สุด
2	ด้านการประพฤติเป็นแบบอย่าง	4.54	0.49	มากที่สุด
3	ด้านการอบรมสั่งสอน	4.50	0.49	มากที่สุด
4	ด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ	4.56	0.50	มากที่สุด
5	ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	4.55	0.49	มากที่สุด
รวม		4.52	0.51	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นของครูตอบทบทวนผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ในภาพรวม พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ ด้านการประพฤติเป็นแบบอย่าง ($\bar{x} = 4.54$, S.D. = 0.49) ด้านการอบรมสั่งสอน ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.49) ด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = 0.50) ด้านการกำหนดนโยบาย ($\bar{x} = 4.55$, S.D. = 0.49) และระดับต่ำสุดคือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ($\bar{x} = 4.55$, S.D. = 0.49)

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบระดับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จำแนกตามเพศ ในภาพรวม

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็นของครูตอบทบทวนผู้บริหาร				t	sig
		ชาย		หญิง			
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.	ด้านการกำหนดนโยบาย	4.54	0.25	4.55	0.17	0.40	0.00**
2.	ด้านการประพฤติเป็นแบบอย่าง	4.55	0.13	4.53	0.08	0.60	0.00**
3.	ด้านการอบรมสั่งสอน	4.56	0.14	4.55	0.09	0.20	0.00**
4.	ด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ	4.61	0.17	4.52	0.10	3.88	0.00**
5.	ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	4.52	0.20	4.43	0.18	2.73	0.00**
เฉลี่ยรวม		4.55	0.16	4.52	0.10	2.52*	0.00**

*P < .05 ** P = .01

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบระดับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จำแนกตามเพศในภาพรวมพบว่า ความคิดเห็นของผู้ครูเพศชายและเพศหญิง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการอบรมสั่งสอน,ด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ และด้านการจัดสภาพแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่าง

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบระดับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จำแนกตามวุฒิการศึกษาในภาพรวม

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็นของครูตอบบทบาทผู้บริหาร				t	sig
		ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.	ด้านการกำหนดนโยบาย	4.49	0.19	4.62	0.21	3.77	0.00*
2.	ด้านการประพฤติเป็นแบบอย่าง	4.53	0.08	4.56	0.14	1.63	0.00**
3.	ด้านการอบรมสั่งสอน	4.55	0.10	4.57	0.14	1.01	0.01**
4.	ด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ	4.56	0.16	4.57	0.14	0.39	0.04*
5.	ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	4.43	0.19	4.54	0.19	3.22	0.04*
เฉลี่ยรวม		4.51	.14	4.57	0.16	4.32*	0.02*

*P < .05 ** P = .01

จากตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จำแนกตามวุฒิการศึกษาในภาพรวมพบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีวุฒิมัธยมศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีและผู้บริหารที่มีวุฒิมัธยมศึกษาปริญญาตรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบระดับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ในภาพรวม

ข้อ	รายการ	ความคิดเห็นของครูตอบบทบาทผู้บริหาร				t	sig
		น้อยกว่า 10 ปี		10 ปีขึ้นไป			
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.	ด้านการกำหนดนโยบาย	4.53	0.23	4.56	0.19	0.83	0.00**
2.	ด้านการประพฤติแบบอย่าง	4.54	0.09	4.54	0.13	0.07	0.00**
3.	ด้านการอบรมสั่งสอน	4.56	0.11	4.55	0.12	0.25	0.00**
4.	ด้านการจัดกิจกรรม	4.55	0.15	4.57	0.15	0.78	0.00**
5.	ด้านการจัดสภาพแวดล้อม	4.47	0.17	4.49	0.22	0.33	0.00**
เฉลี่ยรวม		4.53	0.16	4.54	0.17	0.78	0.00**

** P = .01

จากตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป และครูประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 10 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ 0.5 ยกเว้นด้านการอบรมสั่งสอนไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติ

อภิปรายผล

1. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบันนี้ เพราะว่าคุณธรรมและศีลธรรมต่าง ๆ นั้นเริ่มมีความเสื่อมถอยลงขึ้นเรื่อย ๆ จึงทำให้นักศึกษาบางคนมีความเคารพเชื่อฟังไม่ว่าจะเป็นกิริยามารยาทหรือความรับผิดชอบลดลง จึงเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารครูและผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขและส่งเสริมในการปลูกจิตสำนึกให้แก่เด็กนักเรียนและนักเรียนให้มีความรู้ในด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้มากขึ้นให้เกิดจิตสำนึกในการรู้จักผิดชอบชั่วดีในการประพฤติของตนเองและไม่ทำให้อื่นเดือดร้อนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรุงรัตน์ สีมันตา (2554: 81) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยพบว่า คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1 มีความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอยู่ในระดับมาเพาะคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5 และคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารตามความคิดเห็นของผู้ครูไม่แตกต่างกัน

2. เปรียบเทียบระดับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จำแนกเพศ อายุ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน ดังนี้

2.1 เปรียบเทียบระดับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จำแนกเพศ พบว่า ครูที่มีเพศ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมนักเรียนแตกต่างกัน ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าผู้บริหาร ไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิงมีความสามารถเท่าเทียมกันเพราะฉะนั้นผู้บริหารในโรงเรียนต้องทุ่มเทความรู้ ความสามารถ เพื่อพัฒนาให้นักเรียนของตนให้มีความรู้ ความสามารถ มีระเบียบวินัย มีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิสัลมียะห์ อีฮาเฮาะ และ ศิลป์ชัย สุวรรณมณ (2562: 45) ได้วิจัยศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ พบว่า บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนในพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการ พัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ครูที่มีเพศ วุฒิการศึกษาประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวมไม่แตกต่างกันกับครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 เปรียบเทียบระดับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรม จริยธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จำแนกอายุ พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีอายุมากและครูที่มีอายุน้อย ไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารที่มีบทบาทในการบริหารนั้น สถานภาพด้านอายุมากกว่าผู้บริหารอายุน้อยมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอยู่ในระดับมากผู้บริหารควรที่จะเข้ามา มีบทบาทในการส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรมและจริยธรรมให้มาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรุงรัตน์ สีมันตา (2554: 87) กล่าวว่า ความคิดเห็นของครูต่อผู้บริหารเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกอายุ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เพราะว่า ครูมีอายุ ไม่แตกต่างกันในด้านความคิดทุก ๆ ข้อมีความสอดคล้องกันหมดจึงทำให้งานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และครูควรเป็นตัวอย่างในเรื่องเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

2.3 เปรียบเทียบระดับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรม จริยธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จำแนกวุฒิการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีวุฒิมัธยมศึกษาสูงกว่าระดับ .05 ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การทำงานในโรงเรียนต่าง ๆ ย่อมมีวิธีการ ที่แตกต่างกันในการพัฒนาและแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานแนวทางต่าง ๆ ย่อมเป็นประโยชน์อย่างยิ่งเพราะจะมีวิธีการ ที่หลากหลายในการแก้ปัญหาและพัฒนาในการบริหารจัดการโรงเรียนหรือสถานศึกษา ส่วนด้านการรับผลประโยชน์ ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้เสียได้รับผลประโยชน์จากการบริหารโรงเรียนอยู่แล้วทั้งทางตรงหรือผลประโยชน์ ทางอ้อมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เลอศักดิ์ รัชนาการ (2545: 66) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสัมพันธระหว่ง การมีส่วนร่วมของครูในการตัดสินใจสั่งการของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการ ตัดสินใจสั่งการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบสูงกว่าระดับปานกลาง อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมและราย องค์ประกอบสูงกว่าระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การมีส่วนร่วมของครูในการตัดสินใจสั่งการ ของผู้บริหารโรงเรียนโดยภาพรวมและรายองค์ประกอบมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ของครู

2.4 เปรียบเทียบระดับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรม จริยธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จำแนกประสบการณ์ ใน การทำงาน พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารประสบการณ์ในการทำงานมากและผู้บริหารประสบการณ์ ในการทำงาน น้อย ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไปนั้นมีความรับผิดชอบในการอบรมสั่งสอนในเรื่องในแนวทางที่เท่านี้จะดีกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการ ทำงานต่ำกว่า 10 ปี ในเรื่องของคุณธรรมและจริยธรรมในการพัฒนานักศึกษาแต่ถ้าเทียบกับการบริหารงานนั้น ผู้บริหารประสบการณ์น้อยมีการพัฒนาตนเองได้ดีกว่าเนื่องจากประสบการณ์ในการทำงานมีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้งานที่ได้รับผิดชอบบรรลุผลประกอบกับสภาวะการณ์ของสังคมเนื่องจากประสบการณ์ ในการทำงานมีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้งานที่ได้รับผิดชอบบรรลุผล ดังนั้นความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ ในการทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปมากกว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 10 ปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแพรวภัทร ยอดแก้ว (2552: 89) ทำการ วิจัยเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของนักศึกษามหาวิทยาลัยสยาม จากผลการวิจัย พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัย สยาม มีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึง

ความเป็นปัจเจกบุคคลมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับปานกลาง และพฤติกรรมทางจริยธรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม มีระดับพฤติกรรมทางจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับชั้นที่ 5 และเมื่อแยกพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์และด้านความมีระเบียบวินัย มีระดับพฤติกรรมทางจริยธรรมอยู่ในระดับชั้นที่ 5 คือ หลักสัญญาสังคม (Social Contract) ในชั้นนี้บุคคลจะแสดงพฤติกรรมเพื่อทำตามมาตรฐานของสังคม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน โดยบุคคลเห็นความสำคัญของคนหมู่มากจึงไม่ทำตนให้ขัดต่อสิทธิอันพึงมีได้ของผู้อื่น สามารถควบคุมบังคับใจตนเองได้ พฤติกรรมที่ถูกต้องจะต้องเป็นไปตามค่านิยมส่วนตัว ผสมผสานกับมาตรฐานซึ่งได้รับการตรวจสอบและยอมรับจากสังคม

สรุปผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ สรุปสาระสำคัญของการศึกษาได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นของครูตบตาผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ในภาพรวม ผลการวิจัยพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ ด้านการประพฤติที่เป็นแบบอย่าง ด้านการอบรมสั่งสอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการกำหนดนโยบายและด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ ดังนี้

1.1 ด้านการกำหนดนโยบาย พบว่าความคิดเห็นของครูตบตาผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ด้านการกำหนดนโยบายในภาพรวม พบว่าความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กำหนดระเบียบการวัดผลประเมินผลของสถานศึกษาว่าด้วยความประพฤติที่ดีของนักเรียน กำหนดให้ครูอบรมนักเรียนด้านการสร้างลักษณะนิสัยที่ดีประจำสัปดาห์ และระดับต่ำสุดคือการกำหนดให้บุคลากรร่วมปฏิบัติตนในการทำความดีต่อสาธารณชน

1.2 ด้านการประพฤติเป็นแบบอย่าง พบว่าความคิดเห็นของครูตบตาผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ด้านการประพฤติเป็นแบบอย่างในภาพรวม พบว่าความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ แสดงความยินดีในความสำเร็จของผู้อื่น เมื่อ มีโอกาสอย่างจริงจังใจจริงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เคารพและปฏิบัติหน้าที่ตามกฎระเบียบ กฎหมาย และข้อบังคับต่าง ๆ และระดับต่ำสุดคือมีส่วนร่วมในพิธีกรรมทางศาสนาอย่างสม่ำเสมอ

1.3 ด้านการอบรมสั่งสอน พบว่าความคิดเห็นของครูตบตาผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ด้านการอบรมสั่งสอนในภาพรวม พบว่าความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ วันสำคัญทางศาสนาและกิจกรรมอื่น ๆ พานักเรียนเข้าร่วมการพัฒนาศาสนสถานในที่ต่าง ๆ และระดับต่ำสุดคือประสานงานเพื่อการปฏิบัติงานด้านคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมต่าง ๆ ของไทย

1.4 ด้านการจัดกิจกรรม พบว่าความคิดเห็นของครูตบตาผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ด้านการจัดกิจกรรมในภาพรวม พบว่าความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สอนให้

นักเรียนมีวินัย ความซื่อสัตย์ และมีความรับผิดชอบ ประพฤติการเขียนบทความหรือนิทานที่เกี่ยวกับคุณธรรม และจริยธรรมในสถานศึกษา และระดับต่ำสุดคือสอนให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองและมีเหตุผล

1.5 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา พบว่าความคิดเห็นของครูต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ด้านการจัดการสภาพแวดล้อมในภาพรวม พบว่าความเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายชื่อค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สนับสนุนให้มีอาคารสถานที่เพียงพอ เพื่อสนับสนุนการแสดงออกในการจัดกิจกรรมทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมอย่างเต็มที่จัดสื่อเทคโนโลยีในการเรียนการสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และระดับต่ำสุดคือจัดบอร์ดเชิดชูเกียรติและประชาสัมพันธ์เผยแพร่ชื่อเสียงผู้กระทำความดีให้มีความมุ่งมั่นมีกำลังใจในการทำความดีต่อไป

2. เปรียบเทียบระดับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน ดังนี้

2.1 จำแนกตามเพศในภาพรวมพบว่า ความคิดเห็นของผู้ครูเพศชายและผู้บริหารเพศหญิง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการอบรมสั่งสอน ด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ และด้านการจัดสภาพแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่าง

2.2 จำแนกตามอายุ ในภาพรวมพบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไปและครูที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ไม่แตกต่าง คือ ด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการ นอกนั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ในภาพรวม พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีและผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีไม่แตกต่างกันเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้ออื่น ๆ ที่แตกต่าง คือ จัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ วันสำคัญทางศาสนา และกิจกรรมอื่น ๆ จัดให้นักศึกษาเข้าค่ายกิจกรรมคุณธรรมและจริยธรรมในสถานที่ต่าง ๆ นอกสถานศึกษาเพื่อหาประสบการณ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 จำแนกตามวุฒิการศึกษาในภาพรวมพบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีและผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป และครูประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 10 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ 0.5 ยกเว้นด้านการอบรมสั่งสอนไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

การศึกษายบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

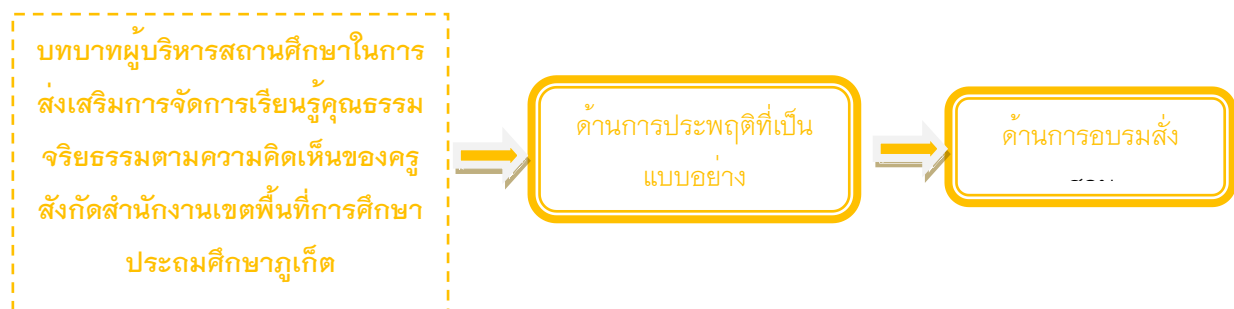
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ด้านการกำหนดนโยบาย ผู้บริหารจะต้องกำหนดนโยบายให้ผู้สอนจัดทำแผนการเรียนการสอนที่สอดคล้องคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมที่และกำหนด ควบคุม กำกับ ติดตามการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่มีการส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรม
2. ด้านการประพฤติเป็นแบบอย่าง ผู้บริหารจะตั้งมีบุคลิกในการแต่งกายสุภาพเรียบร้อยและเหมาะสมกับกาลเทศะ
3. ด้านการอบรมสั่งสอนผู้บริหารควรให้ความสนใจในการจัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ วันสำคัญทางศาสนา และกิจกรรมอื่นๆ
4. ด้านการจัดกิจกรรมนันทนาการผู้บริหารควรมีการจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษามีความเชื่อมั่นในตนเองและมีเหตุผลในการปฏิบัติงาน
5. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการจัดบรรยากาศในการเรียนการสอนให้นักศึกษารับรู้และสามารถแก้ไขปัญหาได้ถูกต้องด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้บริหารควรศึกษาปัญหาผลกระทบต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนของตน
2. ผู้บริหารควรทำการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการวางแผนกลยุทธ์ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนของตนของตนต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

ความคิดเห็นของครูต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต ในภาพรวม ผลการวิจัยพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ ด้านการประพฤติที่เป็นแบบอย่าง ด้านการอบรมสั่งสอน

References

- กรมอาชีวศึกษา. (2549).ระเบียบกรมอาชีวศึกษา ว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ.2522 กรุงเทพมหานคร : ครูสภา
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2546. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- ขวัญเรือน สุวรรณจันทร์. (2561). พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ชวน ภาวังกุล (2564).คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่21 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรีเขต 2:สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
- ชูไฮมีน สาและ(2562).การประเมินความต้องการจำเป็นของประชาชน ที่มีต่อบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน : กรณีศึกษาคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์จังหวัดปัตตานี.สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- ฐิตาภา เบญจาทิกุล(2560).รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน . มหาวิทยาลัยนอร์เทิร์นกรุงเทพ:กรุงเทพฯ
- ถวิล อรัญเวศ. (2560). ผู้บริหารกับการครองตน ครองคน และครองงาน : สูดยอดนักบริหาร. นครราชสีมา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4
- ทิพวรรณ ล้วนปสิทธิสกุล. (2562). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับ เป้าหมายการศึกษาของนโยบายไทยแลนด์. วิทยานิพนธ์ ปรัชญาคุณภูมิบัณฑิต: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ธีรังกูร วรบำรุงกุล (2562).ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 17 : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- นิชวัน วรานุสาสน์ (2561). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสุจริต : มหาวิทยาลัย ราชภัฏกำแพงเพชร.
- เบญจพร สุคนธร. (2565). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2.วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตรมหาวิทาลัยเกริก
- พรพิทักษ์ เข็มบาลัตย์และวรรณพล พิมพะสาลี.(2562) แนวทางการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย. วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง ปีที่ 9 ฉบับที่ 2
- พระมหาชานนท์ชัยมงคล. (2561). การศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียน. อนุบาลวัดปรีณายก. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร.
- พระมหาสมบุรณ์ สุทธิโม (2560) “คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารการศึกษา” วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ภคพร เลิกนอก. (2564). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, 2556

- วลิชฐ์พล รอบจังหวัด(2562).บทบาทของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8.วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ศิรินทร์ทิพย์ ศิริภักดิ์ (2561)กระบวนการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านแวงประชารัฐบ้านรุ่ง.มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- สถาพร วิชัยรัมย์ (2562). จริยธรรมในการให้บริการสาธารณะของไทย. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ บุรีรัมย์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. 2559. คู่มือบริหารจัดการ เวลา เรียน“ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ปีการศึกษา 2559. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2554).แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2552-2559. กรุงเทพฯ
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุกฤตยา ปงกันทา. (2561). กลยุทธ์การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหาร และการพัฒนา, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- อมรรัตน์วงศ์ศรียา. (2562). การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.: กรณีโรงเรียนบ้านนาแมต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2.: มหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and psychological measurement*, 30(3), 608-610.